

अनुसूची १
आर्थिक वर्ष २०६४/६५ को मौद्रिक नीतिमा उल्लेख भएका नीतिगत व्यवस्थाहरूको प्रगति तालिका

क्र. सं.	बुँदा नं.	लक्ष्य/कार्यक्रमहरू	कार्य विवरण	जिम्मेवार विभाग	कार्यान्वयन स्थिति
१	६४	वार्षिक औसत मुद्रास्फीति ५.५ प्रतिशत हुने प्रक्षेपण ।	अनुगमन गर्ने र नीतिगत व्यवस्थाबारे विश्लेषण गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग	पेट्रोलियम पदार्थ र खाद्यान्नको मूल्य वृद्धिको कारणले मुद्रास्फीति ७.७ प्रतिशत रहेको ।
२	६५	शोधनान्तर बचत रू. ८ अर्ब कायम गर्ने ।	अनुगमन गर्ने र नीतिगत व्यवस्थाबारे विश्लेषण गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग	शोधनान्तर बचत रू. २९ अर्ब ६७ करोड रहेको ।
३	६६	आर्थिक वर्ष २०६४/६५ का लागि लक्षित ५.० प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर सहज बनाउन आवश्यक तरलताको व्यवस्था गर्ने ।	अनुगमन गर्ने र नीतिगत व्यवस्थाबारे विश्लेषण गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग	आर्थिक वृद्धिदर ५.६ प्रतिशत रहेको ।
४	६८	विस्तृत मुद्रा प्रदायको वाञ्छित वृद्धिदर १५.६ प्रतिशत कायम गर्ने ।	अनुगमन गर्ने र नीतिगत व्यवस्थाबारे विश्लेषण गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग	विस्तृत मुद्रा प्रदाय २५.२ प्रतिशतले बढेको ।
५	६९	वैकिङ्ग क्षेत्रको कुल आन्तरिक कर्जा १७.१ प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण ।	अनुगमन गर्ने र नीतिगत व्यवस्थाबारे विश्लेषण गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग	निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा उल्लेख्य बढेकोले आन्तरिक कर्जा २०.९ प्रतिशतले बढेको ।
६	७०	वाणिज्य बैंकहरूसँगको अधिक तरलतालाई मौद्रिक नीतिको सञ्चालन लक्ष्यको रूपमा लिने व्यवस्थालाई यथावत् कायम राख्ने ।	साविक बमोजिम तरलता अनुगमन तथा प्रक्षेपण संरचनाले निक्यौल गर्ने अधिक तरलताको स्थितिको आधारमा मौद्रिक उपायको रूपमा खुला बजार कारोबार सञ्चालन गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग/राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग	तरलता अनुगमन तथा प्रक्षेपण संरचनाले दिने तरलता संकेतको आधारमा खुला बजार कारोबार संचालन भइरहेको ।
७	७३	बैंकदरलाई ६.२५ प्रतिशतमा यथावत् कायम राख्ने ।	अनुगमन गर्ने र विश्लेषण सहित नीतिगत व्यवस्थाको कारवाही गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	यथावत राखिएको ।

26 नेपाल राष्ट्र बैंक

८	७४	निर्यात पुनरकर्जादरलाई ३.५ प्रतिशतबाट १.० प्रतिशतको बिन्दुले घटाई २.५ प्रतिशत कायम गरिएको । ग्रामीण विकास बैंकहरूको लागि पुनरकर्जा दर ३.५ प्रतिशतमा यथावत् राख्ने ।	नीतिगत व्यवस्था बमोजिम परिपत्र जारी गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/बैंकिङ्ग कार्यालय	२०६४ साउन १३ गतेको परिपत्रबाट सो अनुरूपको व्यवस्था भइसकेको ।
९	७५	रूग्ण उद्योग पुनरकर्जादर १.५ प्रतिशत यथावत् कायम गर्ने ।	नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने र यस सम्बन्धी विवरणहरू उपलब्ध गराउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/बैंकिङ्ग कार्यालय	यथावत राखिएको ।
१०	७६	रूग्ण उद्योग पुनरकर्जा सुविधाका लागि व्यवस्था गरिएको रू २ अर्ब रकम आर्थिक वर्ष २०६४।६५ को लागि पनि यथावत् कायम राख्ने ।	नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने र यस सम्बन्धी विवरणहरू उपलब्ध गराउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/बैंकिङ्ग कार्यालय	रू. ६ करोड ७६ लाख ५५ हजार पुनरकर्जा प्रदान गरिएको ।
११	७७	साना तथा घरेलु उद्योगहरूलाई प्रवाह गरेको कर्जाको धितोमा वाणिज्य बैंक तथा विकास बैंकहरूलाई २.५ प्रतिशतमा पुनरकर्जा उपलब्ध गराउने ।	नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने र यस सम्बन्धी विवरणहरू उपलब्ध गराउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/लघु वित्त विभाग	२०६४ साउन १३ गते परिपत्र गरिएको । सो सम्बन्धी विवरणहरू संकलन गर्ने कार्य शुरु गरिएको ।
१२	७८	नेपाल सरकारले परिभाषित गरेअनुसार दलित, जनजाती, उत्पीडित, मधेशी, अल्पसंख्यक तथा पिछडिएका वर्गलाई राहत पुऱ्याउन र वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउन सो प्रयोजनका लागि लिने कर्जामा रूग्ण उद्योगलाई प्रदान गरिने पुनरकर्जा सरह आर्थिक वर्ष २०६४।६५ मा पनि रू ५० करोडसम्मको पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराइने ।	नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने र यस सम्बन्धी विवरणहरू उपलब्ध गराउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/लघु वित्त विभाग	कार्यान्वयनको चरणमा रहेको ।
१३	७९	अनिवार्य नगद अनुपात ५.० प्रतिशत यथावत् कायम राख्ने ।	अनुगमन तथा नीतिगत व्यवस्थावारे विश्लेषण गर्ने ।	अनुसन्धान विभाग/बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ वित्तीय संस्था सुपरीवेक्षण विभाग	यथावत कायम राखिएको ।

१४	८१	बिक्री तथा खरिद बोलकबोल बहु-मूल्यमा र रिपो तथा रिभर्स रिपो बोलकबोल बहु-व्याजदर बोलकबोलमा सञ्चालन गरिने व्यवस्थालाई यथावत् कायम गरिने ।	तरलता अनुगमन तथा प्रक्षेपण संरचनालाई आधार मानी उक्त मौद्रिक उपकरणहरूको प्रयोग गर्ने ।	राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग	बजारमा विद्यमान तरलताको स्थितिका आधारमा आवश्यकता अनुसार ट्रेजरी बिलको दोश्रोबजार कारोवार हुँदै आएको छ ।
१५	८२	नेपाल सरकारको ट्रेजरी बिल्स र विकास ऋणपत्रको धितोमा साविककै व्यवस्थाअनुसार वाणिज्य बैंकहरूलाई स्थायी तरलता सुविधा प्रदान गरिने । यो सुविधामा लगाइने गरेको पेनाल व्याजदर हालको १.५ प्रतिशतबाट वृद्धि गरी २.० प्रतिशतमा पुऱ्याइने ।	आवश्यक कार्यान्वयन गर्ने ।	राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग	मौद्रिक नीतिको मध्यावधि समीक्षा पश्चात् वाणिज्य बैंक आफ्नो स्वामित्वमा भएको ट्रेजरीबिल र ऋणपत्रको धितोमा ७५.० प्रतिशतसम्म र व्याजदरको हकमा ९१ दिने ट्रेजरी बिल वा ३० दिन भित्रको रिपो बोलकबोलमध्ये जुन बढी हुन्छ, सोही व्याजदरमा २.० प्रतिशत विन्दु थप गरी स्थायी तरलता सुविधा प्रदान भइरहेको ।
१६	८३	आर्थिक वर्ष २०६४/६५ देखि सबै वाणिज्य बैंकहरूले आफ्नो कुल कर्जा लगानीको ३.० प्रतिशत विपन्न वर्ग कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको र विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूलाई पनि क्रमशः विपन्न वर्ग कर्जा प्रवाह गर्न आवश्यक निर्देशन जारी गरिने । यस क्रममा पहिलो चरणमा विकास बैंकहरूले यस किसिमको कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिने ।	सो व्यवस्थाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/लघु वित्त विभाग	२०६४/४/१० को परिपत्रबाट विकास बैंकहरूलाई विपन्न वर्ग कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको ।
१७	८४	लघुवित्त संस्थाहरूको लागि प्रतिग्राहक कर्जा सीमालाई क्रमशः रू ६० हजार र रू १ लाख ५० हजार पुऱ्याइने । साथै, यस्तो कर्जामा यस बैंकबाट पुनरकर्जा सुविधा समेत प्रदान गरिने ।	नीतिगत व्यवस्थावारे आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/ सुपरीवेक्षण विभाग/लघु वित्त विभाग	२०६४ साउन १० गतेको परिपत्रबाट नीतिगत व्यवस्था कायम गरिएको ।

28 नेपाल राष्ट्र बैंक

१८	८५	वैदेशिक रोजगारीका लागि नेपाल सरकारको युवा स्वरोजगार तथा रोजगार प्रशिक्षण कार्यक्रमअन्तर्गत वैदेशिक रोजगारमा जाने नेपालीलाई वाणिज्य बैंकमार्फत् प्रवाह भएको कर्जा तथा यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त वित्तीय संस्थाहरूले कुनै पनि वाणिज्य बैंकबाट थोक कर्जा लिई वैदेशिक रोजगारमा प्रवाह गरेको कर्जा रकमलाई समेत सम्बन्धित वाणिज्य बैंकको विपन्न वर्ग कर्जा लगानीमा गणना गरिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने ।	सो सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	२०६४/४/१० को पत्रबाट सो अनुसारको नीतिगत व्यवस्था कायम गरिएको ।
१९	८६	विपन्न वर्गमा गणना हुने गरी प्रवाह गरिएको कर्जाको लागि अतिरिक्त २०.० प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु नपर्ने ।	सो सम्बन्धी आवश्यक कारवाही अगाडि बढाउने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	२०६४ साउन १० गतेको परिपत्रबाट नीतिगत व्यवस्था कायम भइसकेको ।
२०	८७	आर्थिक वर्ष २०६४/६५ मा लघुवित्त सम्बन्धी काम गर्ने वित्तीय संघसंस्थाहरू र सहकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको अवस्था तथा क्षमतासम्बन्धी विस्तृत सर्वेक्षणको आधारमा “राष्ट्रिय लघुवित्त नीति, २०६४” को मस्यौदालाई थप परिमार्जन गरी स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकारसमक्ष पठाइने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही अगाडि बढाउने ।	लघु वित्त विभाग/कानून महाशाखा	नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदबाट २०६५/१/२२ मा राष्ट्रिय लघु वित्त नीति जारी भएको ।
२१	८८	नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सञ्चालित ग्रामीण स्वावलम्बन कोषलाई थोक कर्जा उपलब्ध गराउने वित्तीय संस्थाको रूपमा रूपान्तरण गर्न तयार गरिएको “ग्रामीण स्वावलम्बन कोष ऐन, २०६४” को मस्यौदालाई परिमार्जन गरी ऐन जारी गर्नका लागि नेपाल सरकारसमक्ष पठाइने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही अगाडि बढाउने	लघु वित्त विभाग/कानून महाशाखा	राष्ट्रिय लघु वित्त नीति, २०६४ जारी भईसकेको सन्दर्भमा सोही नीतिको आधारमा आवश्यक ऐन नियमहरूको तर्जुमा गर्नका लागि एक कार्यदल गठनको तयारी भईरहेको ।

२२	८९	लघुवित्त कारोवार गर्ने वित्तीय संस्थाको २०६४ असारमा कायम रहेको चुक्ता पूँजीमा रू २५ लाख थप गरेमा हाल कायम रहेको भौगोलिक क्षेत्रसँग जोडिएको थप एक जिल्लामा कार्य क्षेत्र विस्तार गर्न दिने नीति लिइने ।	नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	लघु वित्त विभाग/बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	२०६४ साउन १३ गतेको परिपत्रबाट सो सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था भइसकेको ।
२३	९०	ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय सेवाको विस्तार गर्ने उद्देश्यले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले त्यस्ता क्षेत्रमा शाखा कार्यालय खोलेमा यस बैंकमा राख्नुपर्ने अनिवार्य नगद मौज्जातमा आवश्यक छुट दिने व्यवस्था गरिने ।	नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	
२४	९१	चिया कृषकहरूको सहकारी संस्थालाई चिया प्रशोधन केन्द्र स्थापनार्थ ग्रामीण स्वावलम्बन कोषबाट कर्जा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	लघु वित्त विभाग	हाते अर्थोडक्स चिया प्रशोधन केन्द्र स्थापनाको लागि ग्रामीण स्वावलम्बन कोषबाट कर्जा प्रवाह हुने व्यवस्था भइसकेको ।
२५	९२	“कर्जाका अतिरिक्त” (Credit Plus Approach) को अवधारणा अनुसार नवीकरणीय उर्जा (सोलार इनर्जी, बायोग्यास तथा माइक्रो हाइड्रो युनिट आदि) मा ग्रामीण स्वावलम्बन कोषबाट सहकारी संस्थामार्फत् ऋण लिने कृषकहरूलाई अन्य उत्पादनमुलक कर्जासमेत प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	लघु वित्त विभाग	नविकरणीय उर्जा (सौर्य उर्जा, बायोग्यास र पानीघट्ट) मा कर्जा प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको ।
२६	९३	लघु कर्जाको विस्तार गर्नका लागि ग्रामीण स्वावलम्बन कोषबाट ऋण लिई कारोवार गरिरहेका सहकारी संस्थाहरूलाई लाइन अफ क्रेडिट (Line of credit) सुविधाको व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	लघु वित्त विभाग	कोषबाट ३ पटक कर्जा सुविधा लिइसकेका सुदूर एवं दुर्गम क्षेत्रमा कार्यरत सहकारी संस्थाहरूलाई ग्रामीण स्वावलम्बन कोष मार्फत Line of credit सुविधा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरी सकिएको ।
२७	९४	स्यालो ट्युबवेल जडानका लागि ग्रामीण स्वावलम्बन कोषबाट कर्जा प्रवाह गर्ने व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	लघु वित्त विभाग	कृषकहरू सिंचाई सुविधाबाट वञ्चित हुन नपरोस भन्ने उद्देश्यले ग्रामीण स्वावलम्बन कोषबाट स्यालो ट्युबवेल जडान गर्ने कार्यको लागि सिंचाई कर्जा दिने व्यवस्था गरिएको ।

30 नेपाल राष्ट्र बैंक

२८	९५	लघु वित्त संस्थाहरूमा शेयर लगानी गर्ने एउटा छुट्टै कोष स्थापनाको लागि सहयोग गर्न इच्छुक स्वदेशी एवम् विदेशी संघ/संस्था तथा कम्पनीहरूले त्यस्तो कोषमा रकम जम्मा गर्न मद्दत पुऱ्याउन सोसम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाइने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक नीतिगत व्यवस्था	लघु वित्त विभाग	राष्ट्रिय लघु वित्त नीति, २०६४ मा एक राष्ट्रिय लघु वित्त विकास कोषको स्थापना गर्ने भनिएको सन्दर्भमा पुनः यस्तो कोषको स्थापना गर्न आवश्यक नभएको ।
२९	९६	स्वावलम्बन समूह (Self-help Group) लाई बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूसँग सम्बन्ध स्थापित गरी तिनीहरूमार्फत् वित्तीय सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था लागू गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक नीतिगत व्यवस्था मिलाउने ।	लघु वित्त विभाग/बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	
३०	९७	मध्यमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंकमा रहेको यस बैंकको शेयर निजी क्षेत्रमा विनिवेश (Divest) गरिने । साथै, अन्य ग्रामीण विकास बैंकहरूको शेयर विनिवेश गर्ने सिलसिलामा ती बैंकहरूको Due Diligence Audit (DDA) गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/लघु वित्त विभाग/वित्त व्यवस्थापन विभाग	मध्यमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंकमा रहेको यस बैंकको सम्पूर्ण शेयर निजी क्षेत्रमा विनिवेश गरिएको ।
३१	९८	औद्योगिक पुनरूत्थान कोषमा नेपाल सरकारको तर्फबाट रू ५० करोड विनियोजन भइसकेको सन्दर्भमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ अन्तर्गत रही सो कोषमा यस बैंकले पनि योगदान गर्ने । सो कोषको कुल पूँजी रू. २ अर्बसम्म पुऱ्याउन यस बैंकले आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/वित्त व्यवस्थापन विभाग	नेपाल सरकारबाट पहल हुनुपर्ने हुँदा यस सम्बन्धी थप प्रक्रिया यस बैंकबाट अधि नबढेको ।
३२	९९	आर्थिक वर्ष २०६४/६५ देखि एक वर्षका लागि साविकको व्यवस्था र BASEL II अनुसारको नयाँ व्यवस्था समानान्तररूपमा (Parallel run) लागू गरी आगामी आर्थिक वर्षदेखि नयाँ व्यवस्था अनिवार्य गराउँदै लगिने ।	सो सम्बन्धी व्यवस्थाको अनुगमन गर्ने र आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/वित्तीय संस्था सुपरीवेक्षण विभाग	२०६४/४/३१ को पत्रबाट सो अनुसारको नीतिगत व्यवस्था कायम गरिएको । साथै, २०६५ साउन १ गतेदेखि BASEL II लागू हुने व्यहोरा बैंकहरूलाई जानकारी गराइसकिएको ।
३३	१००	वाणिज्य बैंकहरूले प्राथमिक पूँजीको बढीमा २५.० प्रतिशतसम्म लगानी गर्न सक्ने विद्यमान एकल ग्राहक कर्जा सीमा जलविद्युत् जस्तो धेरै रकम आवश्यक पर्ने परियोजनाका लागि अपर्याप्त हुने भएकोले सो कर्जा सीमामा थप गरिने ।	यस सम्बन्धी आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	यस सम्बन्धमा २०६४।४।३१ र २०६४।६।२० मा परिपत्र जारी भएको ।

३४	१०१	अन्तर्राष्ट्रिय निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण अभ्यास र Basel Core Principle ले कायम गरेको व्यवस्थानुसार विद्यमान एकल ग्राहक कर्जा सीमालाई सन् २०१० सम्ममा गैरकोषमा आधारित सीमासमेत गरी कुल सीमा प्राथमिक पूँजीको २५.० प्रतिशतमा कायम गर्ने गरी क्रमशः घटाउँदै लगिने नीति लिइने ।	सो सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ वित्तीय संस्था सुपरीवेक्षण विभाग/बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	
३५	१०२	नियतवश ऋण नतिर्ने रू १ करोडभन्दा माथिका ठूला ऋणीहरूलाई नेपाल सरकारसँग समन्वय गरी आवश्यक कारवाहीको प्रक्रिया अगाडि बढाइने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	नियतवश ऋण नतिर्ने रू १ करोडभन्दा माथिका ठूला ऋणीहरूलाई कारवाहीको प्रक्रिया अगाडि बढाउने सम्बन्धमा अपेक्षित प्रगति हुन नसकेको ।
३६	१०३	प्रस्तावित नेपाल पूर्वाधार विकास बैंकको पूँजी, लगानी, खराब कर्जा जगेडा व्यवस्था तथा अन्य नियमन व्यवस्थाका सम्बन्धमा छुट्टै वित्तीय मापदण्डहरूको व्यवस्था गरी यस्तो संस्थाको संस्थापना र सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्रका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई प्रोत्साहित गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	प्रकृत्यामा रहेको ।
३७	१०५	नेपाल सरकारका ट्रेजरी बिल, विकास ऋणपत्र तथा अन्य ऋणपत्रहरूको कारोवार गर्दा कागजरहित सेटलमेन्ट प्रणाली (Scripless Securities Settlement Sytem) लागू गर्ने ।	सो सम्बन्धि आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग	ट्रेजरी बिलमा २०६४ साउन १ गतेदेखि नै साविकको जस्तो प्रमाणपत्रको साटो computer generated receipt दिने कार्यारम्भ भएको ।
३८	१०६	E-banking सम्बन्धी आवश्यक निर्देशिका जारी गर्ने ।	आवश्यक व्यवस्थासहित निर्देशिका जारी गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/सूचना प्रविधि विभाग	
३९	१०७	गाभने र गाभिने (Merger and Acquisition) सम्बन्धी व्यवस्थासमेत रहेको “बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी विधेयक, २०६४” पारित भएपछि सोसम्बन्धी निर्देशन तयार गरी जारी गरिने । साथै, विदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थाको थोक बैंकिङ्ग शाखा सम्बन्धमा आवश्यक नियमन जारी गरिने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/कानून महाशाखा	गाभने र गाभिने (Merger and Acquisition) सम्बन्धी निर्देशनको मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पठाइसकिएको ।

32 नेपाल राष्ट्र बैंक

४०	१०८	नेपाल राष्ट्र बैंक ऐनको व्यवस्थाअनुरूप विभिन्न वित्तीय संस्थाहरूमा रहेको नेपाल राष्ट्र बैंकको शेयर विनिवेश गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	वित्त व्यवस्थापन विभाग	सो सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तरता दिइएको ।
४१	१०९	नेपाल राष्ट्र बैंकको लेखा प्रणालीलाई अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त प्रचलनअनुरूप सुधार गर्दै लगिने कार्यलाई निरन्तरता दिइने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	वित्त व्यवस्थापन विभाग	सो सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तरता दिइएको ।
४२	११०	सुपरिवेक्षकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्न शीघ्र सुधारात्मक कारवाही (prompt corrective action) गरिने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ वित्तीय संस्था सुपरीवेक्षण विभाग	शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली स्वीकृत भई २०६५ कार्तिक १ गतेबाट कार्यान्वयनमा ल्याउने निर्णय भइसकेको ।
४३	१११	बासल कोर सिद्धान्तहरू (Basel Core Principle, BCP) को कार्य योजना अनुसार कानूनी प्रावधानहरूमा आवश्यक परिमार्जन गर्दै लगिने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग	बासल कोर सिद्धान्तहरू (Basel Core Principle, BCP) को कार्ययोजना अनुसार कानूनी प्रावधानहरूमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्ने कार्य सुरु गरिसकिएको र BCP कार्यान्वयन योजना तयार भई कार्यान्वयनमा आएको ।
४४	११२	वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्नुपूर्व लघुवित्त कारोवार गर्ने संस्था बाहेकका अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले Annual Clearance लिनुपर्ने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक काम कारवाही गर्ने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	सो अनुसार निर्देशन जारी गरिसकिएको ।
४५	११३	गैरस्थलगत निरीक्षण कार्यमा विद्यमान पूर्व चेतावनी (Early Warning) प्रणालीलाई प्रभावकारिरूपमा कार्यान्वयन गर्दै लगिने ।	सो सम्बन्धी अनुगमन तथा विश्लेषण गरी आवश्यक कारवाही गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग	गैरस्थलगत निरीक्षण कार्यमा विद्यमान पूर्व चेतावनी प्रणाली तर्जुमा गरी लागू गरिएको ।
४६	११४	प्रत्येक बैंक तथा वित्तीय संस्थामा विद्यमान जोखिमका आधारमा निरीक्षण गर्ने विधि (Risk Based Supervision) योजनावद्धरूपमा लागू गरिने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग	प्रत्येक बैंक तथा वित्तीय संस्थामा विद्यमान जोखिमका आधारमा निरीक्षण गर्ने विधि (Risk Based Supervision) योजनावद्धरूपमा लागू गर्न जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका तयार गर्ने क्रममा रहेको ।

४७	११५	वित्तीय जमानतको आधारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूद्वारा ऋण प्रवाह गर्ने कार्यलाई निरूत्साहित गर्ने नीति लिइने ।	यस सम्बन्धी व्यवस्थाको अनुगमन गरी आवश्यक कारवाही गर्ने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	वित्तीय जमानतको आधारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूद्वारा ऋण प्रवाह गर्ने नपाउने गरी २०६४/६/२० मा परिपत्र जारी गरिएको । साथै, सोही अनुरूप सुपरीवेक्षण कार्य गरिदै आएको ।
४८	११६	वाह्य लेखापरीक्षकहरूद्वारा प्राप्त हुने लङ्गफर्म अडिट रिपोर्टलाई अझ यथार्थपरक र सूचनामूलक बनाउन उक्त रिपोर्टको ढाँचामा आवश्यक परिमार्जन गरिने ।	यस सम्बन्धी कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	यस सम्बन्धमा २०६४/६/१० को पत्रबाट लङ्गफर्म अडिट रिपोर्टको ढाँचामा आवश्यक परिमार्जन गरी परिपत्र जारी गरिएको ।
४९	११७	नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०६४/६५ को बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भए बमोजिमको दामासाही प्रशासन कार्यालय र सुरक्षित कारोबार रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापना गर्न, मुद्रा निर्मलीकरण कानून तथा बैंक जालसाजी नियन्त्रण कानून ल्याउन, र विभिन्न ६ वटा अदालतहरूमा वाणिज्य इजलास स्थापना गर्नको लागि आवश्यक पर्ने सहयोग यस बैंकले पुऱ्याउने ।	यस सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/ कानून महाशाखा	आर्थिक वर्ष २०६४/६५ को बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भए बमोजिम दामासाही प्रशासन कार्यालय र सुरक्षित कारोबार रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापनाका लागि नेपाल सरकारबाट कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयलाई जिम्मेवारी दिइएको तथा सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण विधेयक, २०६४ एवं बैंक जालसाजी नियन्त्रण कानून (बैंकिंग कसूर तथा सजाय विधेयक, २०६४) व्यवस्थापिका संसद (विधायीका) बाट पारित भई लागू भएका छन् ।
५०	११८	सामूहिक लगानी कोषको प्रबन्ध गर्न पाउने गरी नेपाल सरकारले तर्जुमा गर्ने ट्रष्ट कानूनको अधिनमा रही यस बैंकबाट आवश्यक मापदण्डहरू तोकिने ।	सो सम्बन्धी कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	बैंक सुपरीवेक्षण विभाग/ बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	सामूहिक लगानी कोष विनियमावली सम्बन्धमा यस बैंकले धितोपत्र बोर्डलाई आफ्नो राय सहित पत्र पठाइसकेको ।
५१	११९	“विनिमेय अधिकारपत्र विधेयक, २०६४” को मस्यौदालाई सरोकारवाला बैंक, वित्तीय संस्था तथा अन्य निकायहरूसँग आवश्यक अन्तरक्रिया गरी उक्त विधेयकलाई नेपाल सरकारसमक्ष पेश गरिने ।	सो सम्बन्धी प्रक्रिया अगाडि बढाउने	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/ कानून महाशाखा	सम्बद्ध कानूनी व्यवस्थाहरू उपर अध्ययन भई मस्यौदा तयार भएको ।
५२	१२०	“वित्तीय सम्पत्ति सुरक्षीकरण ऐन” (Financial Property/Assets Securitisation Act) को मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकारसमक्ष पेश गरिने ।	सो सम्बन्धी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग/ कानून महाशाखा	सम्बद्ध कानूनी व्यवस्थाहरू उपर अध्ययन भई मस्यौदा तयारी गर्ने कार्य जारी रहेको ।

34 नेपाल राष्ट्र बैंक

५३	१२१	Freight वापत आवश्यक विदेशी मुद्राको सटही सुविधा वाणिज्य बैंकहरूमार्फत् पाउने गरी F.O.B. (Free On Board) को आधारमा पनि प्रतीतपत्र जारी गर्न पाइने व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गरी विवरण उपलब्ध गराउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	कार्यान्वयनको क्रममा रहेको ।
५४	१२२	Documents Against Payment को माध्यमबाट समेत आयात गर्न पाइने व्यवस्था गरिने । यसरी आयात गर्दा सम्पूर्ण Documents बैंकमार्फत् नै आउनुपर्ने र प्रचलित व्यवस्थाअनुसार धरौटी लिएको र वि.वि.नि.फा.नं. ४ जारी भएको हुनुपर्ने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गरी विवरण उपलब्ध गराउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
५५	१२३	भारतबाट अमेरिकी डलर भुक्तानी गरी आयात गर्न पाइने मेशिन, कच्चा पदार्थ तथा माध्यमिक वस्तुहरू (Intermediate goods) को संख्या थप गर्दै जाने साविकको नीतिलाई यथावत् राखिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक कामकारवाही अगाडि बढाउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	आवश्यकतानुसार थप गर्ने गरिएको र हाल यस्ता वस्तुहरूको संख्या १२४ पुगेको ।
५६	१२४	आप्रवास भिसामा पहिलोपटक जाने नेपाली नागरिकहरूलाई प्रतिव्यक्ति अमेरिकी डलर ५,००० सम्म सम्बन्धित व्यक्तिको पासपोर्टमा दरपीठ गरी इजाजत प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले त्यस्तो सटही सुविधा सोभै प्रदान गर्नसक्ने व्यवस्था गरिने ।	अनुगमन गर्ने र आवश्यक व्यवस्था गरी विवरण उपलब्ध गराउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
५७	१२५	विदेशस्थित पुनरबीमा गर्ने कम्पनीलाई तिर्नुपर्ने पुनरबीमा शुल्कको भुक्तानी गर्न बीमा समितिको सिफारिशसहित अन्य आवश्यक कागजातको आधारमा इजाजत प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट सोभै प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गरी विवरण उपलब्ध गराउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
५८	१२६	कसैको खातामा जम्मा भइसकेको विदेशी मुद्रा कारणवश फिर्ता गर्नुपरेमा आवश्यक कागजातको आधारमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले नै त्यस्तो रकम फिर्ता गर्न सक्ने व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गरी विवरण उपलब्ध गराउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	

५९	१२७	विदेशी मुद्रामा खाता खोल्न ग्राह्य व्यक्ति तथा संस्थाको सूचीमा Global Tender अन्तर्गत ठेक्का पाई परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा भुक्तानी पाउने नेपाली कम्पनीहरूलाई पनि समावेश गरिने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गरी विवरण उपलब्ध गराउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
६०	१२८	भारतबाट हवाई यात्रा सुरु गरी अन्य मुलुकमा जाने गरी नेपालबाट जारी भएका टिकटलाई समेत कन्फर्म हवाई टिकट मानी उक्त पासपोर्ट बापतको सटही सुविधा बैंक तथा वित्तीय संस्थामार्फत् नै उपलब्ध हुने व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धी व्यवस्थाको लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
६१	१२९	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले यस बैंकलाई बिक्री गर्न ल्याउने परिवर्त्य नगद विदेशी मुद्रा खरिदमा २.० प्रतिशत सेवा शुल्क लिने गरिएकोमा विद्यमान बजारको अवस्थालाई दृष्टिगत गरी अबदेखि सो सेवा शुल्क १.० प्रतिशत मात्र लिने व्यवस्था गरिने ।	सो सम्बन्धी आवश्यक कामकारवाही गर्ने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
६२	१३०	अग्रिम विनिमय कारोवारको कभर तथा सोबाट हुन सक्ने लाभहानीको जोखिम सम्बन्धित बैंकले नै लिनुपर्ने शर्तमा सम्बन्धित वाणिज्य बैंकको सञ्चालक समितिले यस विषयमा तयार पारेको नीतिगत मार्गनिर्देशनको अधिनमा रही आवश्यकताका आधारमा अग्रिम विनिमय कारोवार गर्न पाइने व्यवस्था गर्ने ।	सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	२०६४ साउन १२ मा जारी परिपत्र अनुसार उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भइसकेको ।
६३	१३१	विदेशमा लगानी गर्न आवश्यक कानूनी अड्चन फुकाउन यस बैंकको सक्रियतामा तयार गरिएको "विदेशमा गरिने लगानीलाई नियमित गर्ने विधेयक, २०६४" मस्यौदा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिसकिएको । उक्त ऐन लागू भएपछि यससम्बन्धी अन्य कार्यविधि यस बैंकले तयार गर्ने ।	यस सम्बन्धी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।	विदेशी विनिमय विभाग	मस्यौदा ऐन लागू भएपछि कार्यविधि तयार गरिने ।